

ICHKI TURIZM

Xurshidova Nilufar Dilshod qizi

*Toshkent xalqaro Kimyo universitet, turizm manegmant,
RESEARCH METHODOLOGY fanidan talaba*

Annotatsiya: Ichki turizm, ya'ni aholining o'z mamlakati ichida dam olish, biznes yoki madaniy maqsadlarda harakatlanishi, barqaror rivojlanish uchun muhim sohaga aylanmoqda. Ushbu maqolada ichki turizmning dinamikasi, foydalari va qiyinchiliklari o'rganilib, uning iqtisodiy o'sish, madaniy merosni saqlash va ijtimoiy integratsiyaga qo'shadigan hissasi haqida batafsil tahlil beriladi. Mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish, qo'llaniladigan usullar va ma'lumotlarga asoslangan yondashuv orqali ichki turizmni rivojlantirishga yo'naltirilgan amaliy strategiyalar yoritiladi.

Kalit so'zlar: Ichki turizm, iqtisodiy o'sish, madaniy merosni saqlash, barqaror rivojlanish, turizm siyosati, ijtimoiy integratsiya.

Turizm dunyo bo'ylab iqtisodiy rivojlanish va madaniy almashuvning muhim omili hisoblanadi. Xalqaro turizm katta e'tiborni jalb qilgan bo'lsa-da, ichki turizm ham shunchalik muhim rol o'ynaydi, ayniqsa madaniy va geografik xilma-xillikka ega mamlakatlarda. Ichki turizm mintaqaviy iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, madaniy merosni saqlashni rag'batlantiradi va fuqarolar o'rtasidagi ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydi. Ushbu maqola ichki turizmning hozirgi holati, uning foydalari va duch keladigan muammolarini tahlil qilish hamda uning rivojlanishi uchun amaliy yechimlarni taklif qilishni maqsad qiladi.

Ushbu tadqiqot aralash usul yondashuvini qo'llaydi, bu sifatli va miqdoriy tadqiqot texnikalarini birlashtiradi. Ichki sayohatchilar bilan ularning afzalliklari, motivatsiyalari va to'siqlarini aniqlash uchun so'rovlar o'tkazildi. Davlat turizm boshqarmalari va sanoat hisobotlaridan olingan ikkilamchi ma'lumotlar tahlil qilinib, tendensiyalar va iqtisodiy ta'sirlar aniqlandi. Ichki turizmning muvaffaqiyatli modellari bo'lgan mamlakatlardan, masalan, Yaponiya va Hindistondan olingan holatlar eng yaxshi tajribalarni aniqlash uchun o'rganildi.

Ichki turizm mamlakat hududida yashovchi aholining boshqa viloyatlar, shaharlarga yoki qishloqlarga sayohat qilishidir. Bu turizm turi mamlakat iqtisodiyoti, madaniy aloqalar va hududlar rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ichki turizm quyidagi omillarni o'z ichiga oladi:

Ichki turizmning ahamiyati

1. Hududiy rivojlanish: Sayyohlik infratuzilmasining rivojlanishi, transport va xizmat ko'rsatish tizimining yaxshilanishi.

2. Madaniy aloqalar: Turli hududlarning o'ziga xos madaniyati va an'analarini o'rganish, aholi o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish.

3. Iqtisodiy o‘shish: Ichki turizm tufayli mahalliy tadbirkorlik rivojlanadi, xizmat ko‘rsatish sohasidagi daromadlar ortadi.

4. Ijtimoiy foyda: Dam olish va sayohat orqali aholi salomatligi va psixologik holati yaxshilanadi.

Ichki turizmning asosiy turlari

- Tabiat turizmi: Tog‘lar, ko‘llar, milliy bog‘lar yoki ekologik sayohatlar.
- Tarixiy turizm: Yodgorliklar, tarixiy shaharlar va arxeologik joylarga tashriflar.
- Madaniy turizm: Festival va an‘analarga bag‘ishlangan tadbirlarda qatnashish.
- Oila bilan sayohat: Dam olish maskanlari, bolalar bog‘lari yoki o‘yingohlarga tashrif.

O‘zbekiston ichki turizmi

O‘zbekistonda ichki turizm so‘nggi yillarda tez rivojlanmoqda. Bunga sabab bo‘lgan omillar:

- Boy tarixiy meros: Samarqand, Buxoro, Xiva singari shaharlardagi me'moriy obidalar.
- Tabiiy manzara: Chotqol tog‘lari, Orol dengizi, Chimgan va Beldersoy.
- Milliy festivallar: Navro‘z, Hunarmandchilik festivali va qishloq tadbirlari.

Agar ichki turizmni yanada rivojlantirish haqida o‘ylasak, quyidagilarga e‘tibor qaratish zarur:

- Infratuzilma yaxshilanishi: Yashash joylari, transport va xizmatlar qulayligini oshirish.
- Reklama va axborot: Mamlakatning barcha hududlari haqida sayyohlik ma‘lumotlarini keng tarqatish.
- Maxsus turizm dasturlari: Oila, yoshlar va qariyalar uchun mo‘ljallangan dasturlar ishlab chiqish.

Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston bo‘ylab sayohat qil!” ichki turizm yarmarkasini tashkil etish va o‘tkazish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori loyihasi e‘lon qilindi.

Shunday tartib o‘rnatiladiki, unga muvofiq, 2024 yildan boshlab har yili “O‘zbekiston bo‘ylab sayohat qil!” ichki turizm yarmarkasi:

mart va avgust oylarida – Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida “tadbirkor bilan tadbirkor” (B2B) va “tadbirkor bilan mijoz” (B2C) mexanizmlari asosida; dekabr oyida – respublikada “tadbirkor bilan tadbirkor” (B2B) mexanizmlari asosida tashkil etiladi.

Belgilanishicha:

- yarmarka 2024 yilda Turizmni qo‘llab-quvvatlash jamg‘armasi mablag‘lari hisobidan;

- 2025 yildan boshlab yarmarka ishtirok etuvchi tadbirkorlik sub'yektlari mahalliy budjet va qonunchilik hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar hisobidan o'tkaziladi;

- yarmarka doirasida davlat buyurtmachilariga xarid jarayoni ochiqligini ta'minlagan holda o'z xodimlari uchun O'zbekiston bo'ylab sayohatlarni tashkil qilish maqsadida eng yaxshi takliflarni tanlash natijalariga ko'ra turistik mahsulotlarni xarid qilishga ruxsat beriladi;

- yarmarka doirasida Turizm qo'mitasi tomonidan turizm sohasi sub'yektlarining faoliyatini namoyish qiluvchi tayyorlanadigan targ'ibot materiallar (foto, video va boshqalar) ijtimoiy axborotga tenglashtiriladi;

- 2025 yildan boshlab har yili 1 fevralga qadar Turizm qo'mitasi tomonidan yarmarkani tashkil etish va o'tkazish bilan bog'liq chora-tadbirlar dasturi ishlab chiqiladi;

- 2025 yildan boshlab har yili 10 fevralga qadar Turizm qo'mitasi tomonidan Yarmarkani tashkil etish va o'tkazish bilan bog'liq chora-tadbirlar dasturi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.

Turizm qo'mitasi:

- yarmarkalar o'tkazilishidan kamida ikki hafta oldin targ'ibot tadbirlarini tashkil qilishni;

- yarmarkalarga ichki turizm yo'nalishida faoliyat yurituvchi turoperatorlar, dam olish maskanlari, mehmonxonalar hamda transport tashkilotlarini ishtirokini;

- yarmarkalarga ishtirok etuvchi tadbirkorlarni ro'yxatini oldinda shakllantirishni;

- yarmarkalar yakunlari bo'yicha erishilgan kelishuvlar va shartnomalarni ro'yxatga olishni hamda monitoringni olib borishni;

- ommaviy axborot vositalari shu jumladan, ko'p sonli auditoriyaga ega bo'lgan blogerlarni jalb qilgan holda mamlakat bo'ylab sayohatga undovchi turli videoroliklar ishlab chiqishni ta'minlaydi.

Topilmalar ichki turizmning ko'p qirrali afzalliklarini ta'kidlaydi, ammo marketing strategiyalarining yetishmasligi, transport tarmog'ining sustligi va mavsumiy o'zgaruvchanlik kabi muammolarni ham ochib beradi. Ichki turizmni muvaffaqiyatli rivojlantirgan mamlakatlar, masalan, Xitoyning "Uyda sayohat qilish" kampaniyalari va Fransiyaning mintaqaviy turizm imtiyozlari, boshqa davlatlar uchun qimmatli saboqlar beradi. Siyosatchilar infratuzilmani rivojlantirish, aniq maqsadli marketing va davlat-xususiy sheriklik orqali to'siqlarni bartaraf etishga e'tibor qaratishlari kerak.

Xulosa

Ichki turizm barqaror rivojlanish vositasi sifatida ulkan imkoniyatlarga ega. Ushbu imkoniyatlardan foydalanish uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

Siyosiy qo'llab-quvvatlash: Hukumatlar subsidiyalari, soliq imtiyozlari va reklama kampaniyalari orqali ichki sayohatni rag'batlantiradigan siyosatlarni ishlab chiqishlari va amalga oshirishlari kerak.

Infratuzilmani rivojlantirish: Transport, turar joy va raqamli platformalarga investitsiya qilish ichki sayohatchilar uchun qulaylikni oshiradi.

Jamoatchilik ishtiroki: Mahalliy jamoalarni turizmni rejalashtirishga jalb qilish foydalarning teng taqsimlanishini ta'minlaydi.

Xabardorlik kampaniyalari: Fuqarolarni kamroq ma'lum bo'lgan joylar haqida xabardor qilish turistik oqimlarni diversifikatsiya qilish va mashhur hududlardagi tiqilinchni kamaytirishi mumkin.

Barqarorlik amaliyotlari: Ekologik toza turizm amaliyotlarini rag'batlantirish uzoq muddatli barqarorlikni va atrof-muhitni saqlashni ta'minlashi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, ichki turizm nafaqat barqaror soha, balki iqtisodiy va madaniy barqarorlikka erishish uchun asosiy omil hisoblanadi. Mavjud muammolarni hal qilish va strategik choralarni amalga oshirish orqali mamlakatlar ichki turizmning to'liq imkoniyatlarini ochib berishi va uning milliy rivojlanishga qo'shadigan hissasini ta'minlashi mumkin

Adabiyotlar.

1. Bogolyubov V., Orlovskaya V.P. *Ekonomika turizma* [Tourism Economics: Academy] // Moscow: Academia, 2005. T. 192.

2. Alisherovna D.N. Flipped learning as the key to improving education in higher education // *European science*. 2020. № 1 (50).

3. Alimovich F.E., Habibulloevna K.S., Bahodirovna D.N. Central features of halal tourism and halal food // *Academy*, 2020. № 3 (54).

4. Olimovich D.I. et al. THE ECONOMIC IMPACT OF INNOVATIONS IN TOURISM AND HOSPITALITY // *Journal of Critical Reviews*. 2020. T. 7. № 9. P. 258-262.

5. Boltaev S. et al. Analysis of factors influenceS the financial sustainability of enterprises // *Mirovaya nauka*, 2019. № 5. P. 803-805.

6. Olimovich D. I. The impact of innovative technologies for improving economy of hotels // *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 2020. T. 9. № 5. P. 194-201.

7. Juraev A., Sobirov T. Content based instruction in teaching tourism and economics courses // *Proceedings of the International Scientific Conference*, 2017. T. 1. P. 215.

8. Alimova Sh.O., Toyirova S.A., Bozorova S.K. THE ROLE OF ANIMATOR TO THE DEVELOPMENT OF TOURISM ANIMATION ACTIVITIES // *Academy*. № 12 (63), 2020.